

ה"ת 51620/01/16 - מוחמד אזברגה נגד משטרה ירוקה

בית משפט השלום ברמלה

ה"ת 51620-01-16 אזברגה נ' משטרה ירוקה

בפני	כבוד השופטת שרון צנציפר הלפמן
מבקש	מוחמד אזברגה
נגד	
משיבה	משטרה ירוקה

באי-כוח המבקש: עו"ד שוקרי אבו טביק ועו"ד חי אוזן

באת-כוח המשיבה: עו"ד נורית זקן גבעתי

החלטה

הרקע לבקשה וטענות הצדדים

- לפני בקשה להחזרת משאית מסוג וולבו, שנת ייצור 1996, הנושאת מספר רישוי 82-446-00 (להלן: **המשאית**) והשייכת למבקש. המשאית נתפסה על-ידי המשיבה ביום 5.12.15 מתוקף סמכותה על פי סעיף 6(2) לחוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011 (להלן: **חוק הגנת הסביבה**) וסעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: **פקודת סדר הדין הפלילי** או **הפקודה**). זאת בשל חשד לביצוע עבירות של לכלוך והשלכת פסולת, בניגוד להוראת סעיפים 2 ו-13 לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1994 (להלן: **חוק שמירת הניקיון**); מטרד לציבור והפרעה לעובד ציבור לפי סעיפים 215(א) ו-288א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וניהול עסק ללא רישיון.
- אין חולק כי ביום 5.12.16 נתפסה המשאית, המשמשת את המבקש ואת אחיו לעבודתם בפינוי פסולת בניין. למחרת, ביום 6.12.15, זומן המבקש לחקירה בתחנת משטרת לוד, בחשד לעבירה של השלכת פסולת ברשות הרבים והפרעה לשוט. במהלך חקירתו, הודה המבקש כי המשאית שייכת לו והינה בבעלותו. בנוסף, הודה הוא בהשלכת הפסולת שלא במקום המיועד לה. בתום חקירתו, שוחרר המבקש בתחנת המשטרה בהפקדה עצמית של 10,000 ₪, ואילו המשאית נותרה תפוסה. מכאן הבקשה שלפני.
- המבקש טען בבקשתו כי המשאית משמשת אותו לעבודתו ולפרנסתו וכי תפיסתה גורמת לו הפסדים כספיים יומיומיים לא מבוטלים. נטען כי המבקש נאלץ לשכור משאית חלופית על מנת להמשיך ולהפעיל את עסקו ועל

מנת שלא להפר חוזים עם לקוחות שהתחייב להם. המבקש הדגיש כי המשאית תפוסה למעלה מחודשיים, כי מיום חקירתו הוא לא נחקר בשנית וכי טרם הוגש כתב אישום. עוד הודגש כי המבקש נעדר עבר פלילי וכי זו לו הסתבכותו הראשונה בעבירות מסוג זה.

4. המשיבה מצדה התנגדה להחזרת התפוס. בתגובתה הכתובה עתרה המשיבה להמשיך ולהחזיק במשאית עד לתום ההליכים המשפטיים כנגד המבקש. השבת המשאית, כך נטען, תאפשר למבקש להמשיך לבצע עבירות דומות, לפגוע בביטחון הציבור ולגרום לנזקים סביבתיים אקולוגיים חוזרים, מבלי שהמשיבה תוכל למנוע זאת ממנו. המשיבה הפנתה להלכות בית המשפט העליון מהן עולה כי האינטרס הציבורי בעבירות נגד איכות הסביבה גובר על האינטרס הפרטי. עוד הודגש הנזק הרב והבלתי הפיך שנגרם לאיכות הסביבה במדינת ישראל כתוצאה מהפעילות העבריינית בה נחשד המבקש. על רקע זה נתבקש בית המשפט לקבוע נורמות ברורות להתנהגות, אשר יבהירו את הקונצנזוס החברתי כנגד עבירות סביבתיות ויבטאו ענישה מחמירה של עבריינים בסוג זה של עבירות.

לגופו של עניין טענה המשיבה כי קיימות ראיות לכאורה לביצוע עבירות של השלכת פסולת ברשות הרבים ומטרד לציבור, בין היתר תמונות המראות בוודאות את שפיכת הפסולת בשטח מהמשאית התפוסה תוך הימלטות המשיב בנסיעה פרועה מהשטח, על אף הוראת הפקח לעצור. עוד נטען כי המבקש כבר נתפס בעבר בעבירה קודמת, בגינה ניתן לו דו"ח ברירת משפט. נטען כי מאחר שמדובר בעבירה שהמניע לביצועה הוא כלכלי, מן הראוי שתפיסת המשאית תישא אופי כלכלי כזה, אשר יהווה שיקול ממשי אם להמשיך ולעסוק בהובלות השלכות פסולת בניין ברשות הרבים באופן בלתי חוקי. המשיבה הפנתה לשורה ארוכה של החלטות, אשר נועדו לתמוך בעמדתה.

5. לאור התנגדות המדינה להחזרת המשאית, נקבע דיון במעמד הצדדים. בדיון שנערך ביום 8.2.16, עמדו באי-כוח המבקש בכל תוקף על כך שבניגוד לנטען על-ידי המשיבה - מדובר בעבירה ראשונה של המבקש. באי-כוח המבקש ציינו כי שוויה של המשאית הוא 15,000 ₪. בידי ב"כ המשיבה לא היו נתונים בדבר שווי המשאית. משכך, נקבע דיון נוסף ובאת-כוח המשיבה נתבקשה לברר, בין השאר, את טענת המבקש לפיה מדובר בעבירה ראשונה וכן את שווי המשאית.

6. בדיון הנוסף, שנערך ביום 11.2.16, אישרה ב"כ המשיבה כי **אין למשיב עבר פלילי קודם**. לעניין שווי המשאית ציינה היא כי על פי מחירון שבידיה, שוויה 30,000 ₪. אשר לתנאי השחרור - טענה בא-כוח המשיבה כי בעבירות שעניינן איכות הסביבה יש לקבוע הפקדה משמעותית, ללא קשר לשווי המשאית. לדבריה: "במקרים של פעם ראשונה אנו מבקשים בין 50,000-70,000 ₪ הפקדה. פה זה חרב על צווארו להימנע משימוש נוסף במשאית לפגיעה בנו... משאית ששוויה 15,000 ₪ ומשאית ששוויה 500,000 ₪ צריכות להשתחרר באותה הפקדה. זה עבירות קלות לביצוע וקשות לאכיפה" (עמוד 2 לפרוטוקול מיום 8.2.16, שורות 25-28). בנסיבות העניין, נטען כי הרף הנמוך ביותר לשחרור המשאית הוא הפקדת סך של 30,000 ₪.

המסגרת הנורמטיבית

7. משאיתו של המבקש נתפסה בהתאם לסמכותה של המשיבה לפי סעיף 6(2) לחוק הגנת הסביבה, המאפשר למפקח הגנת הסביבה "לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה", לרבות עבירה על הוראות חוק שמירת הניקיון. הסעיף מוסיף וקובע כי על תפיסה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי בשינויים המחויבים.

8. סעיף 32 לפקודה קובע כי "רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה". במקרה דנן, נתפסה המשאית לאור קיומו של יסוד סביר להניח כי בוצעה באמצעותה עבירה על חוק שמירת ניקיון.

9. לאחר תפיסת החפץ בידי המשטרה, ניתנת לבית המשפט, במסגרת סעיף 34 לפקודה, הסמכות להורות על שחרור החפץ בתנאים שיקבע. לעניין זה נפסק כי "כשם שלעניין מעצר תיבחן השאלה האם קימת עילת מעצר, ואם כן, האם ניתן להגשים את תכליתו באמצעות חלופה שפגיעתה פחותה, כך הוא ביחס להמשך החזקת חפץ תפוס. יש לבחון האם מתקיימת עילה להמשך תפיסתו בידי המשטרה; ואם כן, האם ניתן להגשים את תכלית התפיסה באמצעות שחרור החפץ בכפוף להגבלות מידתיות אשר תגשמה את התכלית הטמונה בתפיסה, בד בבד עם מיתונה והחלשתה של הפגיעה בזכות הקניין של האדם. השאלה היא, במילים אחרות, אם קימת 'חלופת תפיסה' אשר תגשים את מטרת התפיסה בדרך שתפגע פחות בזכות קניינו של בעל הזכויות בנכס" (בש"פ 342/06 **חברת לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל** (12.3.06)). להלן: הלכת **לרגו**).

עוד הובהר, כי "לא הרי קיומה של עילה לתפיסת חפץ, בהכרח כדין המשך ההחזקה בו בידי המדינה (בש"פ 6686/99 **עובדיה נ' מדינת ישראל**, פד"י נד(2) 464, 471 (2000)). גם אם עשוי להתקיים מקור סמכות לתפיסת חפץ מלכתחילה, אין בכל מקרה עילה מתחייבת להמשך החזקתו בידי הרשות בטרם נסתיימו ההליכים המשפטיים, ועשויה לעלות השאלה האם נמצא אמצעי מידתי שיש בו כדי לאזן כראוי בין האינטרס הציבורי המבקש לשמור על פיקוח המדינה ביחס לחפץ, לבין זכותו של הפרט לממש את זכויותיו לגבי החפץ גם אם מימוש זה עשוי להיות כפוף למגבלות" (הלכת **לרגו**).

10. בשלב הראשון ולצורך עריכת האיזון הנדרש, על בית המשפט לבחון, אפוא, את התכלית העומדת בבסיס תפיסתו של החפץ.

קיימות שלוש תכליות עיקריות העשויות לשמש מקור לתפיסה: תפיסה לצורך מניעה עתידית של ביצוע עבירות, כאשר קיים יסוד סביר להניח כי באותו חפץ "עומדים לעבור עבירה" (סעיף 32(א) לפקודה); תפיסה לצורך הבטחת אפשרות חילוט עתידית של החפץ בסיום המשפט (סעיף 39 לפקודה); ותפיסת החפץ לצורך הצגתו כראיה במשפט (סעיף 32(א) לפקודה. לדיון נרחב ראו את הלכת **לרגו**).

על בית המשפט להוסיף ולבחון אם ניתן, באיזון ראוי, להשיג את מטרת התפיסה תוך פגיעה פחותה בזכות הקניין של בעל הנכס התפוס (רע"פ 1792/99 **גאלי נ' משטרת ישראל**, פ"ד נג(2) 312, 323-325 (1999)). הובהר כי

"למרות האפקטיביות הגלומה באמצעי של תפיסת רכוש בשלב הביניים, בית משפט זה הביע את עמדתו בעבר פעמים רבות כי נוכח אופיו הדרסטי, והפגיעה הקניינית הממושכת הכרוכה בו בנאשם שטרם הוכרע דינו, ניתן לבכר אמצעי זה רק באין חלופה פוגענית פחות המגשימה את תכליתו" (בש"פ 6529/10 **מגידש נ' מדינת ישראל** (21.9.10)). להלן: עניין **מגידש**).

11. במקרה דנן, מבקשת המשיבה להתיר לה להמשיך ולהחזיק במשאית עד לתום ההליכים המשפטיים, תוך שמודגשת **התכלית המניעתית** שבתפיסה. כזכור, נטען כי השבת המשאית לידי המבקש, תאפשר לו להמשיך לבצע עבירות דומות למרות החשדות המיוחסים לו ולגרום לנזקים אקולוגיים חמורים. **תכלית החילוט** נדחקה לקרן זווית בטיעוני המשיבה, אך צוינה במפורש בטיעוניה בעל-פה ובכתב (עמוד 2 לפרוטוקול מיום 8.2.16, שורות 24-23; סעיף 13 לתגובת המאשימה לבקשה להחזרת תפוס; סעיף 5 לטיעון המשלים - עמדת המשיבה).

12. אין צורך להכביר מלים בדבר חשיבות הערך של שמירה על איכות הסביבה. בתי המשפט חזרו ועמדו על כך שמדובר בערך מוגן בפני עצמו והדגישו את הצורך להחמיר בענישתם של עבריינים הפוגעים באיכות הסביבה ולמגר פעילותם. בהתאם למגמה זו, במקרים בהם התברר כי מדובר בעבריינים חוזרים, הקפידו בתי המשפט הקפדה יתרה עם בעלי המשאית והעדיפו את האינטרס הציבורי של הגנה על הציבור מפני אלה שפוגעים בסביבה שלא כדין, על פני האינטרס של בעלי המשאית (רע"פ 10301/07 **עודה נ' מדינת ישראל** (13.12.07); רע"פ 9747/08 **תחריר נ' מדינת ישראל** (20.11.08); רע"פ 6990/10 **דדון חזי וציון 1992 בע"מ נ' מדינת ישראל** (24.11.10); רע"פ 607/11 **ע. אלחי דאוד עבודות עפר ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל** (24.3.11); רע"פ 6292/10 **הובלות עבוד בע"מ נ' המשטרה הירוקה המדור לאיכות הסביבה** (5.10.10); בש"פ 4180/11 **מ.ג.ש מיכאל עבודות בטון ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל** (10.6.11); רע"פ 8478/10 **אליאס נ' מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה** (24.11.10)). ראו גם פסק דינו המקיף של כב' השופט אבו שחאדה בה"ת (רמ') 23288-02-13 **גיען נ' המשטרה הירוקה** (25.2.13)). יחד עם זאת, מקום בו מדובר באירוע בודד וחד פעמי, הנטייה היא לשחרר את המשאית (עניין **גיען** הנ"ל, פסקה 12).

13. כאשר תכלית התפיסה הינה **חילוט**, נקבע כי "יש טעם בקביעת תנאי כספי המקיים מתאם עם ערכו הכלכלי של הנכס" (כב' השופט ע' פוגלמן בעניין **מגידש** הנ"ל, פסקה 6; בש"פ 8009/07 **מ.ג.ש מיכאל עבודות בטון ופיתוח בע"מ נ' מדינת ישראל** (14.2.08); בש"פ 9469/09 **זיאדנה נ' מדינת ישראל** (3.12.09)). בהתאם לכך, התנאים שנקבעו בפסיקה לצורך שחרורו של רכב שנתפס על ידי המשטרה - בשלב הביניים ועד להכרעה סופית בתיק העיקרי - כוללים הפקדה במזומן שנעה בין 25% לבין 30% מערך הרכב, התחייבות עצמית, הטלת עיקול על הרכב ועריכת פוליסת ביטוח מקיף תוך רישומה של המדינה כמוטב בפוליסה. בית המשפט העליון חזר וקבע לעניין זה כי "סכום הפקדה של כ-30% משווי הרכב הוא סביר" (בש"פ 5951/11 **ורחובסקי נ' מדינת ישראל** (25.8.11), פסקה ט'; בש"פ 3616/11 **זגורי נ' מדינת ישראל** (24.5.11)) והאסמכתאות הנזכרות שם; עניין **מגידש** הנ"ל; מ"ת (רמ') 16302-11-11 **זיתון נ' מדינת ישראל** (19.6.12)).

מאידך, כאשר תכלית התפיסה היא **מניעת עבירות נוספות**, נקבע כי אין קורלציה מתחייבת בין ערך הנכס התפוס לבין גובה הערבות הכספית הנדרשת כתנאי לשחרורו (הלכת **לרגו** הנ"ל; הלכת **מ.ג.ש** הנ"ל).

על רקע זה, עמדתה של המשיבה היא, כאמור, כי "משאית ששוויה ₪ 15,000 ומשאית ששוויה 500,000 ₪ צריכות להשתחרר באותה הפקדה". בנסיבות העניין, נטען כי הרף הנמוך ביותר לשחרור המשאית הוא הפקדת סך של 30,000 ₪.

14. על אף המשקל הרב שיש ליתן לערך המוגן במקרה דנן ועל אף שמטרת התפיסה היא מניעתית בעיקרה, איני סבורה כי נכון לקבוע תעריף מינימלי לשחרורן של משאיות המעורבות בעבירות כנגד איכות הסביבה (כשם שלא נקבע תעריף מינימלי להפקדה, כתנאי לשחרור עצור שקמה כנגדו עילת מסוכנות). אכן, יש לקבוע הפקדה משמעותית, אולם על בית המשפט לשקול כל מקרה לנסיבותיו. הגבלת שיקול דעתו של בית המשפט תוך קביעת סכום הפקדה מינימלי עלולה ליצור, מחד גיסא, הרתעת חסר, מקום בו מדובר בבעל משאית עתיר אמצעים כלכליים; מאידך גיסא, עלולה היא לאיין לחלוטין את האפשרות לשחרר את המשאית, מקום בו מדובר בבעל משאית שאמצעיו מוגבלים. ברי כי במקרה האחרון, החלטה על שחרור בתנאים שבעל המשאית לא יוכל לעמוד בהם, תהא בבחינת אות מתה.

15. הנה כי כן, על בית המשפט להביא בחשבון את מכלול הנסיבות הרלבנטיות. בין השאר עליו לשקול את עוצמת החשש לשימוש בחפץ לצורך ביצוע עבירה עתידית; את דבר קיומן של הרשעות קודמות של בעל המשאית התפוסה בעבירות הרלבנטיות, היוצרת מעין "מועדות"; כמו גם את משך הזמן בו מוחזק התפוס בידי המשטרה (הלכת **לרגו**). כפי שצוין לעיל, סבורני כי שווי המשאית עשוי להוות אינדיקציה ראשונית ליכולתו הכלכלית של בעליה ול"עומק כיסו" ומכאן שמדובר בנתון שיש להביאו בחשבון.

מן הכלל אל הפרט

16. במקרה דנן, מדובר במבקש נעדר עבר פלילי, הנחשד לראשונה בעבירה לפי חוק שמירת הניקיון. נתתי דעתי לכך שהמבקש נמלט ממקום העבירה. עם זאת, הבאתי בחשבון גם את העובדה שלמחרת, התייצב המבקש בתחנת המשטרה, הודה במעשים המיוחסים לו והפקיד 10,000 ₪ כתנאי לשחרורו. מאז שנתפסה המשאית חלפו כשלושה חודשים. כתב אישום טרם הוגש והמבקש ציין כי לא נחקר מאז שוב. שוויה של המשאית התפוסה נמוך מאד ביחס לשוויין של משאיות המעורבות בדרך כלל בעבירות הנדונות, ונע בין 30,000 ₪ (לשיטת המשיבה) לבין 25,000 ₪ (לשיטת המבקש). כאמור, מצאתי כי גם כאשר תכלית התפיסה היא הרתעתית, מדובר בנתון רלבנטי, מה גם שתכלית החילוט לא נזנחה על-ידי המשיבה. בא-כוח המבקש ציין כי מדובר ב"שני אחים המתפרנסים בקושי... העסק שלהם הולך ומתדרדר בלי המשאית" (עמוד 1 לפרוטוקול מיום 8.2.16, שורות 15-16). כן ציין הוא כי "מאז תפיסת המשאית העסק שלו קרס" (עמוד 3 לפרוטוקול מיום 11.2.16, שורה 26). עוד הבאתי בחשבון, כי על אף מגמת ההחמרה הראויה במקרים אלה, קיימים מקרים בהם משחררת המשיבה את המשאית בדו"ח ברירת משפט מקום בו מדובר בעבירה ראשונה (סעיף 15 לתגובת המאשימה לבקשה להחזרת תפוס; עמוד 1 לפרוטוקול מיום 8.2.16, שורות 21-22: "הוא קיבל בפעם

הראשונה דו"ח ברירת משפט, **כך נהוג בפעם ראשונה** - הדגשה הוספה - ש.צ.ה).

17. לאחר ששקלתי את מכלול הנתונים שלעיל, הגעתי למסקנה כי בנסיבות המקרה שלפני, נכון יהיה לשחרר את המשאית בכפוף לקיום כל התנאים שלהלן:

א. המבקש יחתום במזכירות בית המשפט על התחייבות עצמית על סך 50,000 ₪, במסגרתה יתחייב להעמיד את המשאית לרשות המשיבה, ככל שתינתן החלטה שיפוטית המורה לו לעשות כן, ולהימנע, בין בעצמו ובין באמצעות אחרים מטעמו, מביצוע עבירה כלשהי על הוראות חוק שמירת הניקיון תוך שימוש במשאית;

ב. בנוסף, יחתם כתב ערבות צד ג' על סך 50,000 ₪ להבטחת קיומה של ההתחייבות האמורה ויתר התנאים המפורטים בהחלטה זו;

ג. המבקש יפקיד כערבון בקופת בית המשפט סך של 12,000 ₪ או ערבות בנקאית אוטונומית תחתיו, בלתי מוגבלת בזמן ולטובת המדינה, להבטחת קיום התנאים האמורים;

ד. בנוסף, הסך של 10,000 ₪ שהופקד בתחנת המשטרה על-ידי המבקש, ישמש גם להבטחת קיום התנאים המפורטים בהחלטה זו;

ה. המבקש ימציא למשיבה פוליסת ביטוח מקיף למשאית בגין מלוא ערכה. בפוליסה תהיה הוראה שהמדינה תהיה מוטב יחיד ובלתי חוזר. הפוליסה תחודש מעת לעת עד למתן החלטה אחרת;

ו. המבקש ימציא אישור ממשרד הרישוי למשיבה בדבר רישום עיקול של המשאית לטובת המדינה;

ז. נאסר על המבקש להעביר את המשאית לצד ג', בין בדרך של מכירה ובין בדרך אחרת;

ח. המבקש יעמיד את המשאית לרשות המשיבה ככל שיימסר לו צו כדין לעשות כן.

המזכירות תמציא ההחלטה לבאי-כוח הצדדים בפקס.

ניתנה היום, י"ט אדר א' תשע"ו, 28 פברואר 2016, בהעדר הצדדים.